

ROTTERDAM
Chamber Music
SOCIETY

IN CONCERT

WENEN ROND 1900

MAHLER 4e Symfonie

BERG Sieben Frühe Lieder

Wo. 13 JUNI 2018-20:15 uur
BERGSINGELKERK- GRATIS TOEGANG

BERGSINGEL 150, 3037 GK ROTTERDAM

OVER RCMS

Jonge musici de kans geven om meer podiumervaring op te doen met kamermuziek. Dit was vier jaar geleden de drijfveer voor Julien Hervé, soloklarinettist van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, om de Rotterdam Chamber Music Society (RCMS) op te richten. In november 2013 gaf RCMS haar eerste concert en inmiddels zijn er al weer vele gevolgd.

Julien Hervé: ‘Jonge musici krijgen niet voldoende de kans om podiumervaring met kamermuziek op te doen. Door hen aan ons te binden kunnen we in een week een prachtig programma neerzetten, hen de kneepjes van het vak bijbrengen en samen toewerken naar een concert. Die ervaring is voor jong talent van levensbelang, maar voor ons ook: we bereiden immers ook onze collega’s van de toekomst voor op hun professionele carrière!’

De chef-dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Yannick Nézet-Séguin, juicht dit initiatief van harte toe. Hij is ambassadeur van RCMS.

MUSICI

Sopraan	Liesbeth Devos
Viool	Hed Yaron Mayersohn, Eva de Vries
Altviool	Veronika Lénártova
Cello	Alexis Bove
Contrabas	Ying Lai Green
Fluit	Joséphine Olech
Hobo	Maxime Le Minter
Klarinet	Julien Hervé
Fagot	Marlene Schwärzler
Hoorn	David Fernández Alonso
Piano	Jean Hisanori Sugitani
Harmonium	Dirk Luijmes
Slagwerk	Georgi Tsenov, Jose Minarro Sanchez

PROGRAMMA

Alban Berg (1885-1935): Sieben frühe Lieder voor zang en ensemble, bewerkt door Reinbert de Leeuw (1985)

1. Nacht
2. Schilflied
3. Die Nachtigall
4. Traumgekrönt
5. Im Zimmer
6. Liebesode
7. Sommertage

PAUZE

Gustav Mahler (1860-1911): Symfonie nr. 4, in de versie voor sopraan en ensemble, bewerkt door Klaus Simon (2007)

1. Bedächtig. Nicht eilen
2. In gemächlicher Bewegung. Ohne Hast
3. Ruhevoll. Poco Adagio
4. Sehr behaglich

Twee dingen vielen **Albans Bergs** docent, Arnold Schönberg, meteen op toen hij met de vroege composities van Alban Berg werd geconfronteerd: “Ten eerste: dat muziek voor hem een taal was en dat hij zich in die taal daadwerkelijk uitdrukte. Ten tweede: de warmte van het gevoel.”

Deze woorden kunnen op treffende wijze Bergs “Sieben frühe Lieder” introduceren - liederen die in de jaren 1905-'08 zijn geschreven. Het zijn composities van een twintiger die stilaan een eigen taal begint te vinden en die zich profileert als een lyricus ‘pur sang’. Hij heeft een uitzonderlijk talent voor melodie en een meesterlijke beheersing van de muzikale vorm. Muziek was voor Alban Berg bovenal een uitdrukkingskunst, een medium om onzegbare dingen te vertellen. Van meet af aan heeft Berg dan ook nooit een zo strict onderscheid willen maken tussen oud en nieuw, tussen tonaal en atonaal, tussen diatonisch en chromatisch.

Berg zelf was kritisch op zijn vroege liederen; hij wou de meeste ervan niet publiceren. Toch maakte hij een uitzondering voor tien liederen die hij in 1917 aan zijn echtgenote Helene Nahowski opdroeg. In 1928 selecteerde hij hieruit zeven liederen om ze onder de titel ‘Sieben frühe Lieder’ uit te brengen, tegelijk in een versie met piano en een versie met orkest.

Vanavond horen we een bewerking van deze persoonlijke selectie van Berg, van de hand van Reinbert de Leeuw. Hij zei over deze bewerking: “Ik heb me enerzijds gebaseerd op Bergs orkestratie en anderzijds goed gekeken naar de manier waarop ze in de Verein [für Musikalische Privataufführungen] bewerkingen maakten. Buitengewoon mooi vind ik het trouwens dat het harmonium daar zo’n grote rol speelde. Dat instrument mengt prachtig tussen houtblazers en strijkers, en maakt veel mogelijk. Je moet altijd goed nadenken over de functie van een instrument in het origineel, en dat vervolgens overzetten naar een kleine bezetting.”

Nacht - Carl Hauptmann (1858-1921)

Dämmern Wolken über Nacht und Tal,
Nebel schweben,
Wasser rauschen sacht.
Nun entschleiert sich's mit einemmal:
O gib Acht! Gib Acht!
Weites Wunderland ist aufgetan.
Silbern ragen Berge,
traumhaft groß,
stille Pfade silberlicht talen
aus verborg'nem Schoß;
und die hehre Welt so traumhaft rein.

Stummer Buchenbaum am Wege steht

Schattenschwarz, ein Hauch vom fernen
Hain Einsam leise weht.

Und aus tiefen Grundes Düsterheit
blinken Lichter auf in stummer Nacht.
Trinke Seele! Trinke Einsamkeit!
O gib Acht! Gib Acht!

Schilflied - Niklaus Lenau (1802-1850)

Auf geheimem Waldespfade
schleich' ich gern im Abendschein
an das öde Schilfgestade,
Mädchen, und gedenke dein!

Wenn sich dann der Busch verdüstert,
rauscht das Rohr geheimnisvoll,
und es klaget und es flüstert,
daß ich weinen, weinen soll.

Und ich mein', ich höre wehen
leise deiner Stimme Klang,
und im Weiher untergehen
deinen lieblichen Gesang.

Die Nachtigall - Theodor Storn (1817-1888)

Das macht, es hat die Nachtigall
die ganze Nacht gesungen;
da sind von ihrem süßen Schall,
da sind in Hall und Widerhall
Die Rosen aufgesprungen.

Nacht

Sluimerende wolken boven nacht en vallei
Nevelslierten in de lucht,
zacht kabbelend water.
Plots scheuren wolken open:
O, wees alert! Wees alert!
Een wijds wonderland ligt voor ons open.
Zilverkleurige bergen doemen op,
fabelachtig hoog,
Uit het verborgene slingeren glinsterende,
verlaten paden zich richting vallei.
De verheven wereld schittert zuiver,
als in een droom.
Langs de kant van de weg is een beuk
de stille getuige.
In de zwarte somberheid weerklinkt een
eenzame zucht vanuit het woud in de verte.

En vanuit de duistere diepte
Priemt licht door de zwiggende nacht.
Laaf je, mijn ziel! Laaf je, eenzaamheid!
O, wees alert! Wees alert!

Lied van het riet

Als het begint te schemeren,
Sluip ik graag langs geheime bospaadjes tot
aan de oever
Om tussen het riet aan jou te denken!

Als de duisternis dan invalt,
Gaaf het riet geheimzinnig ruisen.
In een klaagzang fluistert het mij toe
Dat ik mijn tranen de vrije loop moet laten

Ik meen de klank van je stem te horen,
Die zacht weerklinkt.
En je liefelijk gezang
Gaaf onder in de vijver.

De nachtegaal

De nachtegaal heeft de hele nacht gezongen

De zoete klanken die echoden,

Deden de rozen ontluiken.

Sie war doch sonst ein wildes Blut,
nun geht sie tief in Sinnen,
trägt in der Hand den Sommerhut
und duldet still der Sonne Glut
und weiß nicht, was beginnen.

Das macht, es hat die Nachtigall
die ganze Nacht gesungen;
da sind von ihrem süßen Schall,
da sind in Hall und Widerhall
die Rosen aufgesprungen.

Traumgekrönt - Rainer Maria Rilke
(1875-1926)

Das war der Tag der weißen Chrysanthen,
mir bangte fast vor seiner Pracht...
und dann, dann kamst du mir
die Seele nehmen
tief in der Nacht.

Mir war so bang, und du kamst lieb und
leise,
ich hatte grad im Traum an dich gedacht.
Du kamst, und leis' wie eine Märchenweise
erklang die Nacht.

Im Zimmer - Johannes Schlaf (1862-1941)

Herbstsonnenschein.
Der liebe Abend blickt so still herein.
Ein Feuerlein rot
knistert im Ofenloch und loht.
So, mein Kopf auf deinen Knie'n,
so ist mir gut.
Wenn mein Auge so in deinem ruht,
wie leise die Minuten zieh'n.

Als kind was ze onstuimig,
Maar nu loopt zin in gedachten verzonken,
Met haar zomerhoed in de hand.
Stilzwijgende verdraagt ze de gloed van de
zon, En weet niet wat te beginnen.

De nachtegaal heeft de hele nacht gezongen

De zoete klanken die echoden,

Deden de rozen ontluiken.

Met dromen gekroond

Op de dag van de witte chrysanthen,
Een dag zo prachtig dat ik er haast bang van
werd,
Kwam je in het holst van de nacht
Mijn ziel stelen.

Ik was zo bang, maar je kwam lief en teder,
In mijn droom dacht ik net aan jou.

Toen je kwam, weerklonk de nacht
Zacht als een lied uit een sprookje.

In de kamer

Herfstzon.
De liefelijke avond dring zacht in huis door.
Een vuurtje gloeit en knispert in de haard.

Met mijn hoofd op jouw knieën,
Voel ik me goed.
Als mijn blik in de jouwe rust,
Glijden de minuten vredig voorbij.

Liebesode - Otto Erich Hartleben
(1864-1905)

Im Arm der Liebe schliefen wir selig ein,
am offenen Fenster lauschte
der Sommerwind,
und unsrer Atemzüge Frieden
trug er hinaus in die helle Mondnacht.

Und aus dem Garten tastete zagend sich
ein Rosenduft an unserer Liebe Bett
Und gab uns wundervolle Träume,
Träume des Rausches - so reich an
Sehnsucht!

Sommertage - Paul Hohenberg (1885-1956)

Nun ziehen Tage über die Welt,
gesandt aus blauer Ewigkeit,
im Sommerwind verweht die Zeit.
Nun windet nächtens der Herr
Sternenkränze mit seliger Hand
über Wander- und Wunderland.
O Herz, was kann in diesen Tagen
dein hellstes Wanderlied denn sagen
von deiner tiefen, tiefen Lust:
Im Wiesensang verstummt die Brust,

nun schweigt das Wort, wo Bild um Bild
zu dir zieht und dich ganz erfüllt.

Vertaling: Paul de Groeve

Liefdesode

In de arm der liefde sliepen we zalig in,
Door het open raam was de zomerwind
te horen.
Die droeg onze vredige ademtocht
de heldere maannacht in.

Vanuit de tuin krinkelde een rozengeur
Tot aan ons liefdesbed omhoog
Die bezorgde ons wondermooie dromen
Bedwelmend en vol verlangen!

Zomerdagen

Nu trekken dagen over de wereld,
Gezonden uit de blauwe eeuwigheid.
In de zomerwind vervliegt de tijd.
's Nachts weeft de Schepper
met gulle hand sterrenkransen
over wandel- en wonderland.
Ach, hart, wat kan je helderste marslied
In deze tijd vertellen over je diepste
verlangen?

Bij het lied van de weiden verstomt je
inborst.
Het woord zwijgt, daar waar beeld na beeld
je bereikt
En je helemaal vervult.

De eerste drie delen van de **Vierde Symfonie** van Gustav Mahler zijn geschreven in de zomers van 1899 en 1900. Aangezien Mahler als dirigent aangesteld was aan de Weense Hofopera had hij alleen in zijn korte vakantie tijd om te componeren. Het vierde deel is later door hem toegevoegd en is gebaseerd op zijn in 1882 gecomponeerde lied "Wir geniessen die himmlischen Freuden". De tekst is afkomstig uit de dichtbundel "Des Knaben Wunderhorn" van Achim von Arnim en Clemens Brentano, een inspiratiebron voor ruim de helft van Mahlers in totaal vijftig liederen omvattende vocale oeuvre.

De bewerking die Klaus Simon maakte van deze symfonie is geïnspireerd op de "Verein für Musikalische Privataufführungen" die Arnold Schönberg rond 1920 samen met zijn leerlingen Alban Berg en Anton Webern oprichtte. Het doel ervan was om moderne werken gedegen te repeteren en uit te voeren. Vanwege het gebrek aan geld werden de grote orkestwerken gearrangeerd voor piano en ensemble. Het arrangement van Klaus Simon maakt het mogelijk dat Mahlers vierde symfonie ook in een kleinere bezetting kan worden uitgevoerd.

Das Himmlische Leben

Wir genießen die himmlischen Freuden,
Drum tun wir das Irdische meiden,
Kein weltlich Getümmel
Hört man nicht im Himmel!
Lebt alles in sanftester Ruh'!

Wir führen ein englisches Leben!
Sind dennoch ganz lustig daneben!
Wir tanzen und springen,
Wir hüpfen und singen!
Sankt Peter im Himmel sieht zu!

Johannes das Lämmlein auslasset,
Der Metzger Herodes drauf passet!
Wir führen ein geduldig's,
Unschuldig's, geduldig's,
Ein liebliches Lämmlein zu Tod!

Sankt Lucas den Ochsen tät schlachten
Ohn' einig's Bedenken und Achten,
Der Wein kost' kein Heller
Im himmlischen Keller,
Die Englein, die backen das Brot.

Gut' Kräuter von allerhand Arten,
Die wachsen im himmlischen Garten!
Gut' Spargel, Fisolen
Und was wir nur wollen!
Ganze Schüsseln voll sind uns bereit!

Gut' Äpfel, gut' Birn' und gut' Trauben!
Die Gärtner, die alles erlauben!
Willst Rehbock, willst Hasen,
Auf offener Straßen
Sie laufen herbei!

Sollt' ein Fasttag etwa kommen,
Alle Fische gleich mit Freuden angeschwommen!
Dort läuft schon Sankt Peter
Mit Netz und mit Köder
Zum himmlischen Weiher hinein
Sankt Martha die Köchin muß sein.

Kein' Musik ist ja nicht auf Erden,
Die uns'rer verglichen kann werden.
Elftausend Jungfrauen
Zu tanzen sich trauen!
Sankt Ursula selbst dazu lacht!

Cäcilia mit ihren Verwandten
Sind treffliche Hofmusikanten!
Die englischen Stimmen
Ermuntern die Sinnen,
Daß alles für Freuden erwacht.

Wij genieten het hemelse blijde
en willen het aardse vermijden.
Geen wereldlijk streven
in 't hemelse leven!
Geen plaats voor onrustig gedoe!

Wij leiden een engelenleven!
Toch is ook vermaak ons gegeven!
We dansen en springen,
we huppelen, zingen!
De heilige Petrus kijkt toe!

Johannes stelt 't lammetje bloot,
Herodes, de slager, brengt nood!
We brengen een geduldig,
onschuldig geduldig,
een lieflijk lammetje ter dood!

Sint Lucas die doet de os slachten
Wij hoeven er niet op te wachten.
En de hemelse most
niet één centje kost.
De engeltjes bakken het brood.

En groenten en kruiden van waarde,
die groeien in hemelse gaarden!
Mooie asperges en dille,
al wat wij hierboven maar willen!
In schotels vol zien we het staan!

Veel druiven en appels en peren!
De tuinman geeft wat we begeren!
De reeën en hazen,
lopen vrijuit te grazen
en bieden zich aan!

Ook vasten we zonder te brommen,
snel komt de vis blij aangeswommen!
Sint Pieter met ijver
loopt naar onze vijver
met netten, hij pakt ze.
De heilige Martha die bakt ze!

De muziek op de aarde is aardig,
die van ons is pas aanbiddenswaardig.
Elfduizend maagden
aan de ans zich waagden!
Zelfs Sancta Ursula lacht!

Caecilia en haar verwanten
zijn treffelijke hofmuzikanten!
De engelenkoren
verwennen de oren!
Voor iedereen is het een pracht.

*Vertaling: Sabine Lichtenstein
Bron: Gustav Mahler Stichting*

DANK

Voor de totstandkoming van dit concert zijn wij grote dank verschuldigd aan Mevr. Eline Vis, die ons ruimhartig ondersteunt. Dank aan Mevr. Anne Philippe, ze is begunstiger van RCMS en ondersteunt specifiek de jonge musici.

We bedanken Bert en Wil van Namen (Bergsingelkerk) voor hun gastvrijheid, Onno Bakker voor zijn professionele geluidsopnames en onze enthousiaste vrijwilligers voor het helpen met flyeren. Dank aan Codarts dat het slagwerkinstrumentarium kosteloos ter beschikking heeft gesteld. De Gustav Mahler stichting en Paul de Groeve voor het kosteloos ter beschikking stellen van de vertaling van de liederen.

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door de Gemeente Rotterdam, de Stichting ter bevordering van Volkskracht en de Van den Berch Van Heemstede Stichting. Wij zijn deze organisaties daar zeer dankbaar voor!

Echter, met deze subsidies zijn we nog niet uit de kosten voor dit concert. Een ruimhartige bijdrage aan het einde van deze avond is dan ook zeer welkom!

VOLGEND SEIZOEN

RCMS gaat uitbreiden! We zijn een samenwerkingsverband aangegaan met de Oude Kerk in Charlois. Naast het concert in onze thuishaven de Bergsingelkerk zal het concert ook herhaald worden in Rotterdam-Zuid. Dit geeft de musici nog meer kans zich samen te ontwikkelen!

In het volgend seizoen staan er 4 mooie projecten op stapel: we trappen het seizoen af met een romantisch strijkersprogramma met sextetten van Brahms en Tchaikovsky. In februari 2019 neemt Julien ons mee naar zijn Franse roots met een geheel Frans programma. Rond Dodenherdenking en Bevrijdingsdag zullen we het emotionele "Quatuor pour la fin du temps" van Olivier Messiaen uitvoeren. We sluiten het seizoen af met een programma rondom de altviool met o.a. het strijkkwintet van Dvorák!

Voor de exacte data houd onze website: www.rotterdamchambermusicsociety.nl of Facebook in de gaten!

Voor onze nieuwe concertreeks in Charlois zijn we op zoek naar vrijwilligers die willen helpen flyeren. Wilt u ons helpen of kent u mensen die dit zouden willen doen? Spreek ons even aan of zoek contact met ons via rotterdamchambermusicsociety@gmail.com

We hopen u volgend seizoen weer te mogen begroeten!

Stichting
Bevordering van
Volkskracht

 Van den Berch van Heemstede Stichting
www.berchvanheemstede.nl

Gemeente Rotterdam

codarts

rotterdam